

Investeeri!

LHV AJAKIRI

Nr 3 | Suvi 2008

**Siim
Kallas:**
majandus
sõltub
ekspordist

Kõikvõimas
**George
Soros**

Õed Talid

**Kuidas
sünnivad
otsused:**
intervjuu
portfelli-
halduriga

**investeerivad
klassikasse**

**Õiged
investeerimisvalikud:**
usalda portfelli-
haldurit

Kõik võivad teenida!

Igäühest
võib saada
investor!

Pane iga kuu kõrvale 750 krooni
ja lihtsalt teeni.

MARFIN BANK

Gloobus750 on MARFIN PANK EESTI AS-i investeerimistoode, mis aitab säästes raha kasvatada. Oled sa tudeng või pensionär – raha läheb alati tarvis.

Helista kohe 680 2500 või tule kohale, sõlmi meiega leping ja hakka investoriks! Kui sul oma paigutatud raha vahepeal vaja on, võid sa selle iga kell teenitud intressiga välja võtta.

**MARFIN PANK EESTI AS
PEAKONTOR**
Tallinn, Pärnu mnt. 12
telefon: 680 2500

TARTU HARUKONTOR
Küüni 2, Tartu
telefon: 730 4562

JÕHVI HARUKONTOR
Keskväljak 4, Jõhvi
telefon: 332 1590

PÄRNU HARUKONTOR
Homniku tn 4, Pärnu
telefon: 444 8490

5 UUDISED

LHV laenutab raamatuid. Uus juhatuse esimees. Pärsia Lahe Fondi tulemused.

6 PERSOON

Õed Anu Tali ja Kadri Tali investeerivad klassikasse.

9 NÄPUNÄITED INVESTORILE

Kelle kätte usaldada oma raha?

12 MAJANDUS

Siim Kallas: „Eesti edu ei saa põhineda sisetarbimisel.”

16 AKTSIATURG

Kelle aktsiaid tasub hetkel osta?

20 STRATEEGIA

Rait Kondor tutvustab erinevaid investeerimisstrateegiaid.

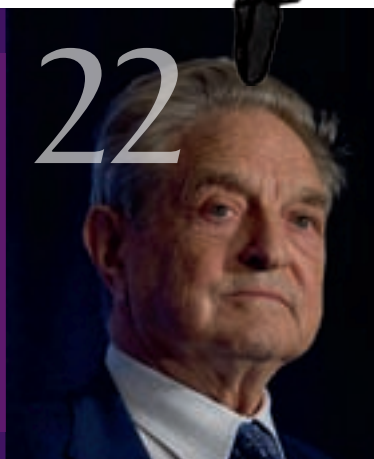
16

Ajakirja Investeeri! annab välja LHV, www.lhv.ee, investeeri@lhv.ee, tel: 680 0400

Tootja: Profimeedia OÜ www.profimeedia.ee, info@profimeedia.ee

Toimetaja: Tiit Efert
Kujundaja: Ermo Naarits
Trükk: Unipress
Trükiarv: 40 000

22

22 GURU

George Soros – mees, kes kukutas kommunismi.

26 LHV FONDID

Õigesse fondi tasub alati investeerida.

28 PENSION

LHV näitab häid tulemusi.

30 PORTFELLIHALDUS

Säästud portfelli!

31 LHV TOETAB

Deniss Karpak valmistub olümpiaks.

33 FINANTSTERMINID

Mis on mis investeerimismaailmas?

34 RISTSÕNA

Nuputa ja võida auhind!

18

LHV-st saab pank!

Mai keskel teatas LHV avalikult, et soovib saada pangaks. Kuigi kogu protsess võtab aega vähemalt pool aastat, mõtleme juba praegu sellele, milline on LHV koht Eesti ja Baltikumi pangandusturul.

LHV grupi väärtpaberivahendus-, investeerimis- ja varahaldusteenuseid kasutab tänaseks ligikaudu 35 000 klienti. Need on inimesed, kes on oma säästud ja investeringud enda heaks tööle pannud.

Erinevalt teistest pankadest on LHV põhi-tegevuseks investeerimine, mitte laenuandmine. Meie eesmärk on pakkuda parimat investeerimisteenust, olgu selleks siis mugav internetikeskkond oma raha investeerimiseks või professionaalne varahaldusteenus. LHV eesmärk on anda nõu, milline investeerimisstrateegia või investering sobib kliendile kõige paremini. Pangana on meil võimalik laiendada tootevalikut tavaliste ja investeerimishoiustega.

Paljud varakad inimesed on oma raha teeninud just ettevõtlusest. Et pakkuda klientidele täiuslikumat teenust, suuname panga laenutegevuse peamiselt ettevõtjatele. Kliendi äriideede teostamiseks on LHV valmis andma laenu ning olema ettevõtjale partneriks ettevõtte rahandust puudutavates küsimustes.

Üha enam pangatehinguid tehakse veebi-põhiselt. Inimesed, kes on üles kasvanud koos internetiga, ei vaja oma rahaasjade korraldamiseks enam laia pangakontorite võrku. Arvelduste süsteemiga liitumine annab LHV kui panga klientidele võimaluse korraldada oma rahaasju LHV kaudu – ükskõik, kus parasjagu viibitakse.

LHV-st saab nüüdisaegne Eesti pank, mis keskendub peamiselt investeerimisteenuste pakkumisele. Soovime olla eeskujuks nii investeerimistoodete uuenduslikkuse kui ka nõustamise kvaliteedi poolest.

Erki Kilu

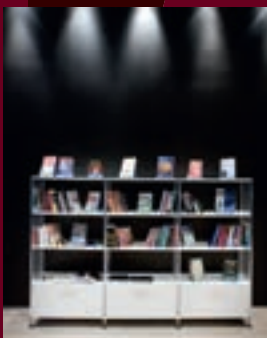
LHV juhatuse esimees

LHV laenutab raamatuid

LHV pakub oma uues investeerimiskeskuses klientidele võimalust laenutada tasuta investeerimisalast kirjandust. Valikus on ligi 130 eesti- ja võõrkeelset raamatut, mis räägivad majandusest, rahandusest ja investeerimisest.

Raamatuid saavad laenutada kõik, kes on juba LHV kliendid või kes registreerivad selleks kohapeal. Kliendiks registreerimine ei eelda kohest investeerimise alustamist, vaid eelkõige isikuandmete tuvastamist ja isikliku investeerimiskonto avamist.

LHV raamatukogu valikuga saab tutvuda ka internetis aadressil www.lhv.ee/raamatukogu.

Uus teenus: fondikaubamaja

Nüüd on investoritele abiks elektrooniline investeerimiskonsultant Fondi Pro, mille abil saab interneti teel jälgida teavet ja soovitusi maailmas müüdavate fondide kohta ning neid fonde ka veebist osta.

LHV Fondi Pro on oluline abivahend just pikaajalistele investoritele. LHV fondivalikust leiad eelistatuid fonde. Valik on tehtud nii maailma kõige huvitavamate sektorite kui ka piirkondade hulgast.

LHV Pro on tasuline elektrooniline info- ja nõustamisteenus, millel on kolm osa: Balti Pro, Maailma Pro ja nüüd lisandunud Fondi Pro. Lisateave Pro-keskkonna kohta internetiaadressilt www.lhv.ee/pro.

Leedus parim

Leedu populaarseim investeerimisportaal viis oma kasutajate hulgas läbi traditsioonilise küsitluse möödunud aasta parima investeerimiskeskonna väljaselgitamiseks. LHV tunnustati parimaks viiest kategooriast kahes: „Parim investeerimistoodete pakkuja 2007” ning „Parim kauplemisplatvorm 2007”.

Panga juhiks Erki Kilu

Alates 12. maist asus LHV juhatuse esimehe ametisse Erki Kilu, kes seni töötas Seesam Life Insurance SE juhatuse esimehena. „LHV-ga olen olnud osaliselt seotud juba varem, kuuludes AS-i LHV Varahaldus nõukokusse,” ütles Erki Kilu. „Usun, et pangaks saamine võimaldab LHV-l hakata lisaks investeerimis- ja maaklertegevusele pakuma klientidele laiemat teenuste valikut, mis tugevdab LHV positsiooni turul.”

Pärsia Lahe Fondi esimesed viljad

Investorite rõõmuks on Pärsia lahe piirkonnas tegutsevad ettevõtted olnud edukad. LHV on Pärsia Lahe Fondi varasid investeerinud Katari, Araabia Ühendemiraatide, Kuveidi ja Omaani turgudele, peamiselt finants-, kindlustus- ja telekommunikatsioonisektoris. Fondi tootlus oli aprillis 6,04% ja mais 2,9%.

„Tegemist on maailma ühe kiirema majanduskasvuga piirkonnaga, kus liigub väga palju raha. Pean LHV eeliseks oskust näha Eesti arengukogemuse põhjal paremini ette seda, mis seal juhtuma hakkab,” ütles fondi investor Rain Lõhmus. Fondi tingimused: www.lhv.ee/lahefond.

LHV laiendab tegevust

LHV esitas 15. mail Finantsinspektionile taotluse krediitdiasutuse tegevusloa saamiseks. Litsentsi saamisega lisandub pangandusturu praegu seitsmele pangale kaheksas – LHV Pank. Pangalitsents annab LHV-le senisest laiemad võimalused: LHV saab anda välja laene, hoiustada klientide varasid ning kaasata lihtsamalt ka laenukapitali. Pangalitsents pakub klientidele enam kindlust, et nende hoiused ja investeeritud varad on kaitsitud pankadele esitatavate turvalisusnõuete kohaselt.

„Kulutada tuleb mõistlikult!”

Põhjamaade Sümfooniaorkestri juhid õed **Anu Tali** ja **Kadri Tali** tunnistavad, et nagu muu kultuurimaailm, peavad ka nemad ajama läbi kasinate vahenditega ning jälgima, et ei elaks üle oma võimete.

TEKST: TIIT EFERT | PILDID: JAREK JÕEPERA, ERAKOGU

Kadrile kui orkestri mäenedžerile on raha igapäevane tööteema. „Erarahastamisel ja toetustel põhineva rahvusvahelise sümfooniaorkestri elushoidmine on muu hulgas ka finantsiliselt keeruline ülesanne. Seepärast ei saa me rahast ei üle ega ümber,” kirjeldab Kadri.

Õed on orkestri vedamisel rollid selgelt ära jaganud: Kadri tegeleb asjaajamisega, Anu vastutab kunstilise poole eest.

Orkestri pidamine kallid

Põhjamaade Sümfooniaorkestri hooaja kava koostamine on kallid ja seda mitte ainult rahaliselt. See on ka aeganõudev ja keeruline loominguline protsess.

Kadri ja Anu töötavad päevast päeva koos. Vahel jääb päevatundidest väheks ning tuleb uneajast lisa võtta. Oma töösse on nad kaasanud ka väga palju kaasamõtlejaid, näiteks muusikutest sõbrad, kes kõikjalt maailmast orkestrisse kokku tulevad, samuti on orkestril sõpradest koosnev toetusgrupp.

„Meie töö puhul võib selgelt öelda, et raha ei ole mitte eesmärk, vaid vahend kunstiliste mõtete elluviimiseks,” kinni-

tavad õed. Orkestri eelarve koostamisel peetakse silmas eeskätt kunstilisi eesmärke, mille seadmisel on suurim roll Anul.

„Kui ei oleks ideid, siis ei oleks ka soovi seda rasket korraldamise ülesannet enda õlgadele võtta. Ilma ideedeta poleks lihtsalt ajendit tegutsemiseks,” räägib Kadri.

Õdedevahelised vaidlused ei ole sugugi harvad ning nad ütlevad, et tegelikult on nende kahe tempokat töömeetodit kõrvalseisjal päris raske mõista.

Kulutuste üle nad siiski ei vaidle, sest see on paratamatu osa, mis tuleb üle elada.

Õed tunnistavad, et elavad – nagu suur osa kultuurimaailmast – suhteliselt kasinalt, ehkki teinekord tuleb eesmärkide nimel ka suuremaid väljaminekuid teha.

„Muidugi jälgime, et me üle oma võimete ei elaks,” kinnitab Kadri. Sest teisiti ei saakski, alati on uus hooaeg kuklasse hingamas ning jätkusuutlikkus äratab usaldust.

Investeering klassikasse

Orkestri eelarve koosneb põhisas toetustest, kasumit ei teenita. Nii tulu kontsertidelt kui ka plaadimüügitl on praegu siiski veel marginaalsed. „Tulust on klassikalise muusi-

KÄSIKÄES:
 Õed Anu (vasakul) ja Kadri on
 loonud orkestri, millesarnast
 maailmas ei ole.

MAAILMATASE:
Anu Tali dirigeerimisel on orkester pälvinud tunnustust Eestist kaugemalgi.

ka puhul raske rääkida," ütleb Kadri.

Samas tegutsevad öed põhimõtte järgi, et tulemuse ega kvaliteedi pealt säästa ei tohi. „Meie orkestri tegevuse ajendiks ei ole raha. Siia ei tulla mängima raha pärast – siia tullakse hoopis end täiendama, teistega mõtteid vahetama,” selgitavad öed.

Palju uusi kontserdiideid on sündinud muusikute kohutumisel. „Investeerida tuleb targalt, aga see ei ole senini olnud meie kõige tugevam külg. Meie investeerime rohkem inimestesse,” räägivad öed.

Kadri ja Anu hindavad kõrgelt ettevõtjaid, kes investeerivad klassikasse: „Need, kes toetavad kõrgkultuuri, on kindlasti eetilised ja tugevad ettevõtted.”

Kõrgkultuuri toetamine nõuab kultuuriteadlikkust, informeeritust ja julgust. Mujal maailmas tehakse seda juba ammu, headeks näideteks on Austria Panga ja Viini Filharmoonikute uusaastakontsert, Verbier Festival või mõni muu sarnane tippmuusikaüritus.

Mis orkestril plaanis?

Põhjamaade Sümfooniaorkestri kolmeaastane hooaeg, mis kulmineerub aastal 2011, mil Tallinn on Euroopa kultuuripealinnaks, kannab pealkirja „Kohtumispaik – Eesti / Meetingpoint – Estonia”. Selle raames tulevad siia maailmas tuntud solistid, kellega öed Talid on Euroopas kohkunud. Hooaeg avatakse 5.–7. septembrini Eestis.

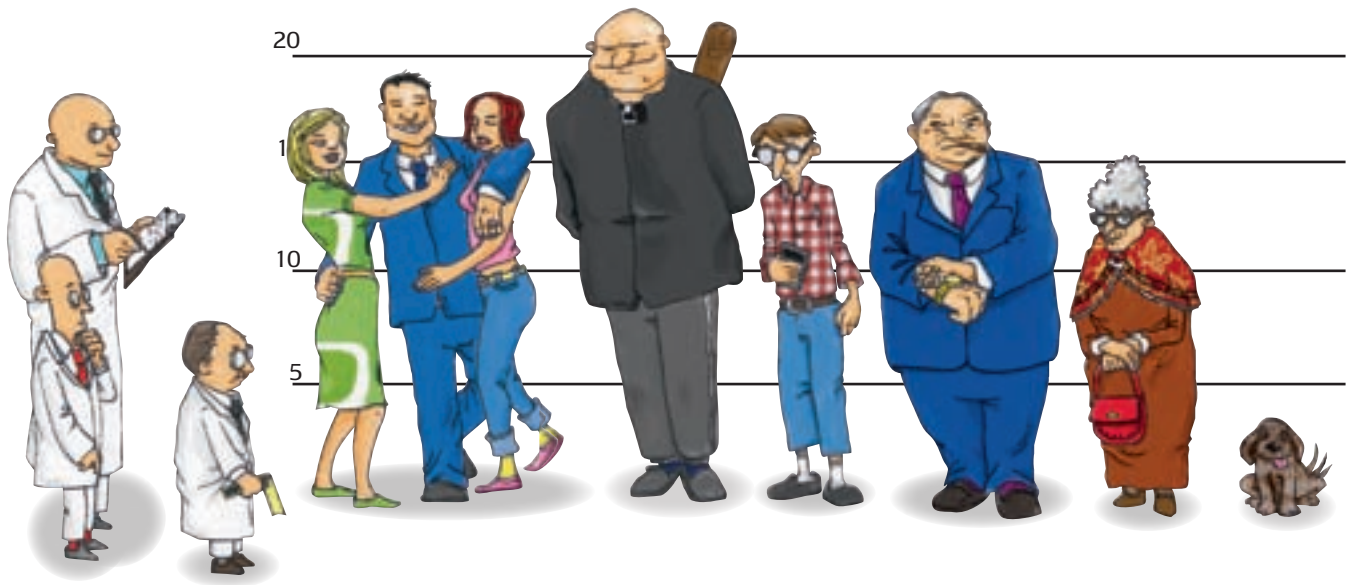
Kontserte antakse kolm korda aastas. Igal kevadel viiakse orkester maailma metropolidesse – selle traditsiooni-ga alustati tänavu, kui esineti Berliini Filharmoonia saalis. 2010. aasta kevadel ootab Põhjamaade Sümfooniaorkestrit Viini Musikverein.

LHV

Põhjamaade Sümfooniaorkestri kontserdid hooajal 2008/2009 „Kohtumispaik – Eesti”

- ♦ 5., 6 ja 7. septembril Tallinnas ja Tartus: kontsert on pühendatud Eesti Vabariigi 90. aastapäevale; solist Ramon Ortega Quero (oboe, Hispaania)
- ♦ 28. ja 29. jaanuaril 2009 Tallinnas ja Tartus, solist: Anika Vavich (klaver, Serbia)
- ♦ 31. mail 2009 Riias ja 1. juunil 2009 Tallinnas: Tüüri topeltkontsert „Noesis”; solistid: Carolin Widmann (viul, Saksamaa) ja Jörg Widmann (klarnet, Saksamaa)
- ♦ 13. ja 14. oktoobril 2009 Verdi ja Wagneri ooperite aariad; solist: Juha Uusitalo (bass-bariton, Soome)

Kelle kätte usaldada oma raha?

Pangateenuste tarbimine pole tänapäeval enam mitte üksnes loomulik, vaid suisa möödapääsmatu. Samas sõltub finantsteenustest otseselt nii sinu kui ka su lähedaste heaolu ning valede valikute hind võib siin olla väga kõrge.

TEKST: KAIRI VEERE | PILDID: TAAVI OOLBERG, SHUTTERSTOCK

Kõige keerulisem on finantsteenuste vahel valiku tegemine: pakutavaid variante on väga palju ning osa neist on kahtlemata väga keerulised. Pakkumised on tihti jõulised ja ahvatlevad, kuid sisult sarnase eesmärgiga lahendustega kaasnevad erinevad maksusoodustused ja garantiid.

Lähtuda tuleb endast. Kui sul pole seni olnud vajadust oma elu täpsemalt planeerida, siis enne finantsteenuse

ostmist oleks õige aeg läbi mõelda, millised ressursid on kasutada. Valikud tuleb teha igaühel ise, pannes külmalt kalkuleerides paika oma eesmärgid. Realistliku pilguga peab vaatama üle oma sissetulekud, et hinnata, kui suure osa oled sa igapäevakulutuste kõrvalt suuteline kõrvale panema ning investeerima.

Finantsteenused ei ole täna enam ainult klassikalised kindlustus-, panga- ja väärtpaberiteenused. Üha enam on

Kairi Veere
LHV investee-
rimiskeskuse
juht

need teenused omavahel läbi põimunud. Näiteks on võimalik investeerida nii otse fondiosakuid ostes kui ka investeerimisriskiga elukindlustuse kaudu, saades sinna juurde marginaalse elukindlustuskatte. Sel moel investeeritakse peamiselt seetõttu, et see annab võimaluse kasutada maksusoodustusi. Seoses uue seadusega kaob selline soodustus aga ilmselt peagi.

Nõustamisfunktsioonist hoolimata on panga esmane ülesanne müüa oma tooteid. Seega tekib küsimus, kui objektiivne ja sõltumatu on saadud nõu? Parim finantsteenuse järele valvaja on tarbija ise. Kasulik on konsulteerida mitme finantsteenuse pakkujaga – nii on lihtsam valikut teha ning sobivaim pank välja valida.

Igaüks on oma otsuste peremees

Kindlasti tuleb süveneda teenuse sisusse ning mitte lasta end peibutada lepinguga kaasas käiva reklaamtootega, olgu selleks parasjagu meepurk või kaelapael. Panganduses ja kindlustuses on konkurents tihenenud ning üha sagedamini kasutavad pangad, kindlustusseltsid ja investeerimisfondid nii vanu tuntud kui ka uuenduslikke turundusvõtteid. Peremees teenuse väljavalimisel oled aga ikkagi sina. Ära lase ennast hirmutada keerukusest ja sellest, et sa ei tea kõiki ettetulevaid mõisteid ja termineid. Küsi julgelt nõu ja selgitusi! Ühe või teise teenuse tingimuste kõikide asjaolude igakülgseks hindamiseks ning

na ning konsulteerida. Enne seda võiksid tutvuda ka investeerimisühingute kodulehekülgedega.

Nõustamisel tutvusta võimalikult põhjalikult oma tingimusi ja soove. Palu teenusepakkujalt julgelt mitut lahendusvarianti ning nende erinevuste väljatoomist. Hea oleks, kui sa ei otsustaks vaid hinna põhjal, vaid teaksid ka sisulisi erinevusi. Loe tingimused läbi ning küsi ebaselgete seikade kohta lisateavet. Püüa olla mitte liiga mugav ning võimaluse korral ära piirdu üksnes oma kodupanga pakkumisega. Samuti ära lase end eksitada pakkumiste kõlavatest ja kaunitest nimedest.

Mis on LHV eelised?

Olles aastaid nõustamisel klientidega kokku puutunud, võin välja tuua mõne eelise, miks on kliendid otsustanud just LHV kasuks.

Inimestele on meeldinud, et meil on sõltumatu soovitaja maine, sest LHV-l endal on vaid kolm fondi ning pensionifondid. Seega puudub meil surve müüa üksnes oma tooteid. Jaepankade puhul märkame seda kahjuks sageli.

LHV-l on üha laiem aktsiaturgude valik, kuhu saame oma investoritele ligipääsu anda.

LHV üks tugevusi on ettevõttes töötavad asjatundjad: klientide raha kasvatavad kogenud tippspetsialistid.

parima ja kõige sobivama valiku tegemiseks on vaja võtta aega ja koguda teadmisi. Ära kiirusta! Kõige olulisem – astu läbimõeldud samme.

Hea oleks enda jaoks selgeks mõelda, mis on sulle investorina teenuse pakkuja puhul kõige olulisem ning mida sa teenuselt ootad.

Neid tingimusi, mida sa enda jaoks oluliseks pead, tead vaid sina ise. Kuid ära jäta neid enda teada – räägi neist ka pangale. Selleks võib olla kas teenuse hind, pakumise sisu, halduri usaldusvärsus, varasemad kogemused seoses teenuse pakkujaga või mõne sõbra soovitus. Uuri, millised finantsasutused pakuvad just sinu vajadustele vastavaid teenuseid. Lihtsaim viis on ise kohale min-

Investeermisteenuste vahel valikut tehes pööra tähelepanu neljale aspektile:

1. Kui suurt kahju oled valmis kandma? Eeldatav kõrgem tootlus tähendab enamasti ka kõrgemat riski.
2. Millised tasud kaasnevad investeerimisega ja kui suured need on?
3. Kui pikaks ajaks investeerid? Üldjuhul on nii, et mida pikem periood, seda suuremat riski tasuks võtta. Samuti leidub teenuseid, mis „lukustavad“ su raha teatud ajaks ning ilma suuri tasusid maksmata ei ole sul võimalik seda summat sellal kasutada.
4. Mis juhtub siis, kui soovid oma raha kasutada varem, kui esialgu kavandatud? Kas sellisel juhul on lepinguga ette nähtud eritasud?

Oleme väike pank ning meie jaoks on väga oluline personaalne lähenemine. See ei tähenda üksnes isiklikku kontakti. Teeme kõik endast sõltuva, et selgitada välja kliendi tegelikud vajadused ning leida neile parim lahendus. Klientidele on meeldinud, et me ei võta pärast põgusat kliendiga tutvumist kohe sahtlist pakkumist – igaühel pannakse kokku talle sobiv portfell.

Kui klient tunneb, et tal endal ei ole piisavalt aega, teadmisi või kogemusi, saame lahendusena pakkuda mandaatteenust. Iga inimese kõige hinnalisem vara on aeg. Aega ei saa me juurde tekitada, meie võimuses on seda vaid parima äranägemise järgi kasutada. Me kõik soovime veeta oma vaba aja koos lähedaste inimestega ning mitte muretseda meist mittesõltuvate asjade pärast. Investeerimise seisukohast saab selle soovi täitumisele kaasa aidata portfellihoolduse teenuse kasutamine.

Portfellihoolduse teenuse kasuks otsustamine ning isikliku halduri valimine on tihti pikem protsess, kuid tee portfellihoolduri juurde on sillutatud sooviga saavutada meele- rahu. Loomulikult ei saa isiklik portfellihooldur kaitsta klienti kõigi maailma finantsturgude lainetuste eest. Ent halduri kogemused ja kliendi soovide mõistmine tagavad siiski riskide viimise võimalikult madalale tasemele.

LHV üks tugevusi on ettevõttes töötavad asjatundjad: klientide raha kasvatavad kogunud tippspetsialistid. LHV-l on ette näidata aastatepikkune edukas investeerimiskogemus. **LHV**

Eesti majanduse päästab eksport

Euroopa Komisjoni asepresident, Eesti endine pea- ja rahandusminister **Siim Kallas** räägib intervjuus ajakirjale Investeeri! Eesti ja maailma majanduse väljavaadetest.

TEKST: TIIT EFERT | PILDID: PRESSIFOTO, ÄRIPÄEV

Kas maailma majandus on praegu kriisis?

Ma ei nimetaks seda kriisiks. Maailma majandus on praegu ägedas muutumises. Eelmise sajandi alguses töötas näiteks enamik rootslasi põllumajanduses, nüüdseks on neid seal vaid mõni protsent. Tulnud on uued ettevõtted, uued majandusharud. Sellised muutused iseloomustavad ka seda, mis hetkel toimub.

Ma olen kasutanud hinnangut, et kriis on siis, kui elatusvahendite hulk ühiskonnas on vähenenud ühe kolmandiku võrra. 1930. aastatel kahanes kriisi ajal tootmine näiteks koguni kaks korda.

Siiski täheldan ma praegu maailma majanduses kolme kriisimärgi. Need on kütusekriis, äkiline toidupuudus ja rahanduskriis.

Toornafta barrel maksis Eesti taasiseseisvumise algusaastail umbes 20 dollarit, hiljutine rekord oli juba üle 130 dollari. Kõik energiaressursid on napid ja muutuvad aina kallimaks. Olukorra paranemist pole siin oodata. Pangan-

duses on ohuks see, et väga palju on antud ebamõistlike laene, mis tuleb nüüd korstnasse kirjutada.

Toidukriis põhineb kvaliteettoiduainete tarbimise kiirel kasvul, näiteks Aasias, ja ka ebasoodsatel ilmastikuoludel mõnel suurel põllumajandusmaal, näiteks Austraalias.

Põhiküsimus on selles, kuidas need kriisimärgid nähtused kombineeruvad. Olukord on maailma ajaloos täiesti kordumatu ja nõuab lahendamiseks koostööd. Samas, maailm on sedavõrd muutunud, et kriisidega suudetakse paremini toime tulla kui kunagi varem.

Üks asi, millele ma veel tähelepanu juhiksin, on see, et maailmas on tekkinud ebatavalised tasakaalutused. Ühelt poolt on mitmes riigis tekkinud konto ülejääk, samas on näiteks Ameerika Ühendriikides kõigi aegade suurim konto puudujääk.

Mingil hetkel tähendab see, et osal riikidel on palju raha ja teised on võlgu. See tähendab maailmas suuri omandisuhete muutusi.

Kas Eesti majandus on kriisis?

Tõsist kriisi ei ole näha. Sellist elatusvahendite puudujääki, nagu ma kriisiks pean, ei ole näha.

Eesti majanduskasv põhines laenu rahal, mis liikus kinnisvarasse, toitis ehitust ja teenindust. Ehk teisisõnu, majandus kasvas sisetarbimise toel. Kahjuks ei saa see Eesti suuruse väikeriigi puhul olla majanduskasvu mootoriks.

Võtame kas või kinnisvarahinnad. Mulle tundub, et siin Brüsselis kesklinnas on kinnisvara odavam kui Tallinna kesklinnas – see ei ole loomulik.

Samas mõjutavad kõrged kinnisvarahinnad inimeste igakuised kulutusi, mis omakorda avaldab survet palkadele.

Eesti majanduse lahenduseks on eksport. Tuleb iga hinna eest müüa väljapoole Eestit. Investeeringud tuleb suunata tootmisesse, sest eksport päästab Eesti majanduse. Eesti on liiga väike selleks, et majandusedu võiks põhineda sisetarbimisel.

Valitsus koostab teist korda Eesti ajaloos negatiivset riigieelarvet. Esimesel korral, 1999. aastal, olite rahandusministriks just teie. Mil määral saab võrrelda teie tookordset ja praeguse rahandusministri Ivri Padari olukorda negatiivse riigieelarve koostamisega?

Mulle tundub, et tema seis on täna raskem. Tookord oli poliitiline eliit rohkem häälestatud radikaalseteks sammudeks.

Ma ei väsi kordamast, et negatiivse eelarve vastuvõtmine on väga erandlik samm ja näitab valitsuse tugevust. Neid näiteid, kus negatiivset eelarvet asutakse arutama, on Euroopas olnud väga vähe.

Tuleb iga hinna eest müüa väljapoole Eestit. Investeeringud tuleb suunata tootmisesse, sest eksport päästab Eesti majanduse.

Täna peab Eesti valitsus kärpima omaenda tehtud eelarvet. Teie ülesandeks oli kärpida eelmise valitsuskoalitsiooni koostatud ja riigikogus kinnitatud eelarvet. On sel poliitikas mingit vahet?

Ma ei näe siin mingit erinevust – eelarve sisu sellest ju ei muutu. Haridus, tervishoid jm vajavad ühtemoodi rahastamist. Eelarvekärbete tegemise ajal on koalitsiooni sees sama suured tülid kui koalitsiooni ja opositsiooni vahel.

Negatiivse eelarve koostamisel on suur sümboolne väärtus. See on struktuurne muutus, mis häälestab teisele lainele. Lihtsalt koormust ei panda sinna, kus see majandusolukorra jahenemist välja ei kannata.

Miks Eesti valitsus ei võiks võtta kasutusele reservi, mis on parematel päevadel kogutud?

Miks ei või? Muidugi võib. Aga kohe tekib küsimus, kus ja miks seda kasutada. Peame arvestama, et see on ühekordne võimalus. Negatiivse eelarve tegemine on filosoofia, mis viitab jätkusuutlikkusele ja kestmajäämisele. Kui me võtame sukasäärest raha, siis peaksime küsima, kas täna on selleks kõige õigem päev? Äkki on see päev, mil meil seda tegelikult vaja on, veel ees? Kui me saame hakkama ilma reservi kasutamata, siis peaksime ilma edasi püüdma.

Valitsus kavatseb ilma plaanitud ülejääki arvestamata kärpida tänavusest eelarvest 3,1 miljonit krooni. Kas see on piisav?

Ma ei oska sellele vastata, sest pole Eesti eelarveküsimustega sedavõrd kursis.

Kuidas teie arvates Eesti majandusel lähiaastail minema hakkab?

Ega see asi praegugi nii väga hull ei ole. Olukord muutub halvaks siis, kui ettevõtted hakkavad massiliselt pankrotti minema. Aga eksport pole ju vähenenud ja tootmisega probleeme pole.

Samas on tootmise kõrval ülioluline ka teenindamine. Olen kuulnud kriitikat näiteks Tallinna restoranide kohta – sellist asja ei tohiks väikeriik endale lubada.

Pean tunnustama, et mulle mõnikord ei meeldi, kuidas süüdistatakse valitsust. Mõelge, ega valitsus ei tee toole ega laudu, mida müüakse. Eeskätt ettevõtjad peaksid oma ressursid ja tegemised üle vaatama. Nad peavad koostama uute majandusoludega, neilt oodatakse müügi kasvu ja majanduse elavdamist.

Milline on valitsuse roll?

Valitsuse roll on tegelda tööturu ja investeeringutega hardusse. Valitsuse roll on tagada, et oleks olemas ettevõtlus, olgu selleks siis laevaehitus või mööblivabrik. Valitsuse roll on vähendada tööpuudust.

Kuivõrd mõjutab Eesti arengut Euroopa Liidu areng tervikuna?

Euroopa majandus ei ole halvas seisus. Euroopa majanduskasv ei näita langust. Ida-Euroopa majanduskasv on keskmiselt 2%. Saksamaal läheb praegu hästi. Euroopas on Eesti jaoks piisavalt ostuvõimelist turgu.

Kuidas mõjutab Eesti majandust maailmas kasvav toiduainete kriis?

Toiduainekriis on võimalus kogu Euroopa toiduainetööstuse jaoks. Meie piimatoodete tase on kõrge ja hiinlased on valmis ostma kogu Euroopa piimatööstuse toodangu. See on suur võimalus Eesti põllumajanduse jaoks.

Värskimate näitajate järgi oli Eesti majanduskasv aasta esimeses kvartalis 0,1%, varem räägiti 0,4%-st. Kui olulised need numbrid üldse on ja kas peaksime muretsema, kui näitaja on miinuskärgiga?

NÄEB VÕIMALUST: Siim Kallase sõnul on toiduainekriis võimalus kogu Euroopa toiduainetööstuse jaoks.

Jälgida tuleb ikka – kui majanduskasvu ei ole, siis on midagi viltu. Tallinnast 80 km kaugusel asub Soome, kus elatustase on hoopis erinev. Me tahame ju neile järele jõuda, aga kui meie majandus ei kasva, siis ei jõua me neile kuidagi järele.

Soome majandus on viimastel aastatel jõudsalt kasvanud.

Ma ei ole küll täpselt kursis, aga olen ka kuulnud, et Soomel läheb hästi. See tähendab, et neile järelejõudmiseks peab meil minema veel paremini.

Euro oleks Eestile hirmus hea. Mulle meeldib näha enda allkirjaga Eesti krooni paberit, aga see ei loe.

Mida arvate sellest, kui riik hakkab toetama eraettevõtlust ja võimekaid projekte?

Valitsusel on hulk võimalusi ettevõtluse toetamiseks, kas või see, et investeringud ettevõtlusse on maksuvabad.

Valitsuse investeringud on alati problemaatilised, sest

osa neist läheb metsa. See on riikide aastakümnete praktika.

Küsimus on selles, et valitsust ei hoia võimul mitte investeringute edukus, vaid valijate hääled. See on hoopis teine valuuta.

Samas on ka edukaid näiteid. Prantsusmaa on liider tuumatehnoloogia alal, mis on riiklik investering. Või võtame prantslaste rahvusliku uhkuse, kiirraudtee – ka selle on käima lükanud riik. Ükski eraettevõtte ei suuda teha selliseid ülisuuri investeringuid.

Kui vajalik on Eesti liitumine euroalaga?

Euro oleks Eestile hirmus hea. Mis seal salata, mulle meeldib näha enda allkirjaga Eesti krooni paberit, aga see ei loe. Eesti majanduse jaoks oleks üks riskielement vähem, kui oleks euro: saaksime välispartneritega arveldada samas vääringus ja poleks mingit ohtu rahakursi muutuks. Oleksime kaitsva tara taga.

Kui reaalne siiski on Eesti krooni devalveerimine euro suhtes?

Tegelikult on see võimatu. Aga et kroon pole euro, siis psühholoogilist mõju see krooni usaldusväärsusele ikkagi avaldab.

LHV

INVESTEERIMISE SUVEAKADEEMIA

Kelleks sa suureks saades hakkad?

Selliseid küsimusi esitasid raudselt lapsena sulle onud-tädid perekondlikel sündmustel.

Mida iganes sa neile ka ei vastanud, meil on plaan see idee üle lüüa, sest vaevalt oskasid sa aimata, et sinu tulevik on seotudinvesteerimispannaga.

Aga äkki ongi?

Kõigile noortele unistajatele on välja pakkuda pisut ebatavalisevõitu ettepanek:

LHV avab augustis oma INVESTEERIMISE SUVEAKADEEMIA

Kümnel noorel inimesel on võimalik lasta ennast kuu jooksul spetsialistidel tasuta koolitada, eesmärgiga asuda pärast akadeemia edukat lõpetamist tööle LHV-sse. Kümne hulgast valime välja kolm, kellele teeme pakkumise Harjumaa, Läänemaa ja Lõuna-Eesti investori kliendihalduri ametikohal töötamiseks.

Ka ülejäänud akadeemia lõpetanud saavad oma kogutud teadmisi edasises töös rakendada.

Kandideerima on oodatud kõik, kellel suveplaanid tegemata ja algteadmised investeerimisest olemas. Kirjuta meile, millise lapsepõlvunistuse me oma pakkumisega ära rikume, ja ära unusta lisamast oma CV-d koos pildiga:

cv@lhv.ee

Kõikide kandideerintega võetakse kontakti hiljemalt augustikuu alguses.

Hapu aja head investeeringud

LHV Balti analüüsiosakonna juht Erki Kert kirjutab sellest, kellel läheb börsil hästi ja kellel mitte ning kuidas selle teadmiselega raha teenida.

TEKST: ERKI KERT | PILDID: SHUTTERSTOCK, TAAVI OOLBERG

Kuigi kraadiklaas rebib juba mõnda aega kõrgete soojakraadide poole ning päikegi käib suviselt üle taevakaare, on börsikliima endiselt heitlik. Aasta alguse tormid ehmatasid suure osa investoreid turult eemale ning naasmine näib tõelise julgustükina. Horisont paistab jätkuvalt hägune.

Kas see on krahh?

Tallinna börsi indeks on eelmise aasta tippasemetest ära andnud juba kaugelt enam kui kolmandiku oma väärtusest, mis üldlevinud standardite järgi klassifitseerub kindlasti karuturuks ning pessimistlikumate hinnangute järgi ka väiksemat sorti krahhiks.

Pole siis midagi imestada, kui nii kodu- kui ka välismaa investorid eelistavad jääda kuni silmapiiri selginemiseni kõrvaltvaatajaks. Kuid kõik börsiettevõtteid ei ole kindlasti mitte ühest puust – on neid, kes seisavad tormile vastu tugevamalt, kuid ka selliseid, kes nukralt maa poole paindunud. Ettevõtete individuaalne analüüsimine aitabki leida seaduspärasusi, mida tundes on igal investoril taas julgem turule naasta ning vaatamata heitlikele meeleoludele ka häid investeeringuvõimalusi leida.

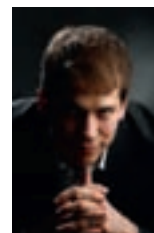
Norma ja Grindeks esireas

Vaadates käesoleva aasta edukamaid ettevõtteid Balti börsidel, märkame eesotsas Normat ja Grindeksit. Esimehe on eestlastele tuttav autode turvavarustuse tootja,

mille tooteportelli tuumiku moodustavad turvavööd. Läti ettevõtet Grindeks teavad seevastu peamiselt need, kel apteeki asja. Käsimüügist leiame ettevõtte logoga ehitud valuvaigisteid, kuid Grindeksi enda jaoks on kahtlemata kõige olulisema tähtsusega südame-veresoonkonna ravim Mildronate.

Esmajärgul väga erinevaid ettevõtteid seob üks oluline joon, mis on ühtlasi aktsiahinna vastupidavuse taga – mõlemad turustavad valdava osa oma toodangust väljaspool Baltikumi. Tänu sellele on nad siinse majanduse järele jähtumisest mõjutatud vähemal määral kui teised.

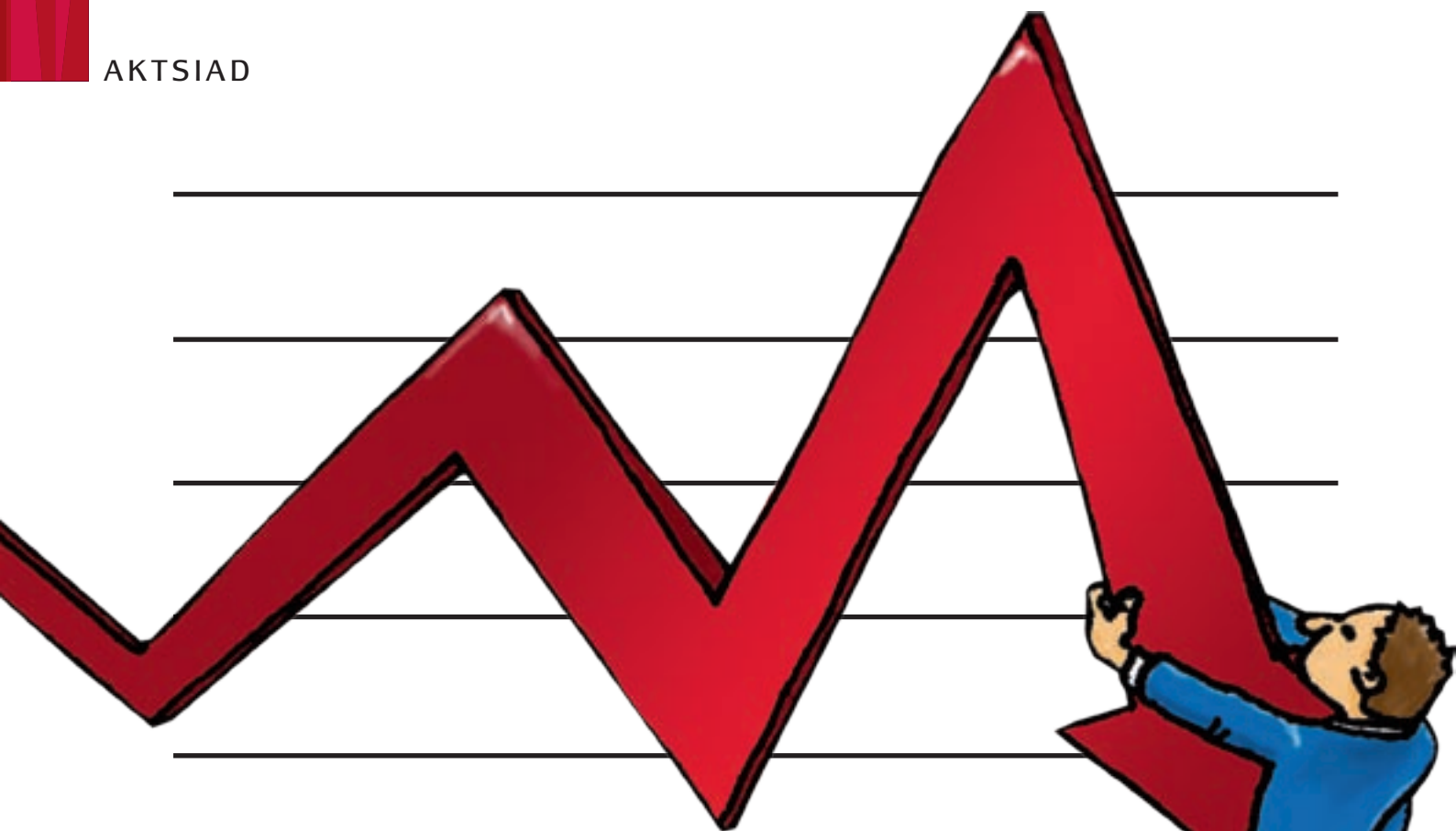
Investoritele soovitan praegu just Norma aktsiaid. Liisaks ekspordi tähtsusele mängib soovitus juures kõige olulisemat rolli ettevõtte totaalne ülekapitaliseeritus. Firma peaaegu upub rahasse ning suure tõenäosusega saa-

Erki Kert
LHV Balti
analüüsiosa-
konna juht

*Mida suuremaks mull puhuda,
seda rohkem vihiseb sealt ükskord
õhku välja.*

vad investorid sellest ühel heal päeval ühel või teisel viisil kasu. Sellises koguses raha hoidmine firma bilansis läheb juba pikka aega igas mõttes vastuollu aktsionäride hea kohtlemisega. Eksisteerib reegel, et kui sul endal raha va- ja ei ole, maksa see aktsionäridele välja, kasutades sel-

leks erakorralisi dividende või aktsiate tagasiostu. Norma juhtkond ise seisvast rahahunnikust eriti rääkida ei soovi, jäädes juba mõnda aega kindlaks retoorikale: „Küll te kunagi näete, miks me seda kogusime.” Kuid arvestades investorite kasvavat survet raha kasutamiseks või väljamaksmiseks, tundub Norma omamine igati hea ideena.

Teisigi näiteid

Leidub teisigi ettevõtteid, keda Balti majanduskliima muutused oluliselt ei mõjuta. Leedu piimatööstuste Rokiškio Sūris ja Pieno Žvaigždės jaoks on samuti eksporturid olulisel kohal ning Läti laevanduskontsern Latvijas Kuģniecība on Balti ärikliima muutuste osas peaaegu täie-

Rääkides ettevõtetest, kelle jaoks on käesolev aasta alanud kõige õnnetumalt, leiame edetabeli esiridadest peamiselt kaht tüüpi nimesid. Need on jaekaupmehed ja kinnisvarategelased. Kõige eredamate näidetena tooks välja Eesti ja Leedu rõivamüüjad Baltika ja Apranga. Esimene neist müüb enda brände ning teine võõraid (Zara, Armani, Mango ja teised), kuid majandustulemuste seisukohalt pole see hetkel eriti tähtis. Oluline on majanduse jahtumine kõigis kolmes Balti riigis ning üha ägenev inflatsioonisurve, mistõttu jääb tarbijail iga päevaga üha vähemaks võimalusi soetada endale uusi ja uhkeid rõivaid.

Baltika püüdlused laiendada Baltikumist väljapoole on igati tervitatavad, kuid paraku moodustab Eesti, Läti ja Leedu osatähtsus kogumüügist endisel sedavõrd suure osa, et ärikliima jahtumine jätab paratamatult oma jälje. Peale selle ei ole Vene turule sisenemine läinud just lepase reega. Kumbagi eelnimetatud ettevõtet me seetõttu praegu osta ei soovita.

Lisaks jaekaubandusele ja kinnisvarasektorile on kurb saatus tabanud Ekspress Gruppi. Olukorras, kus ettevõtted üksteise järel aastaelarvide kriitilise pilguga üle vaatavad, ei jäeta kärpimata ka turunduskulusid. Reklaamikäibe kasvu oodatav edasine aeglustumine ongi üks põhjustest, miks me soovitame Ekspressi aktsiaid müüa. Lisaks sellele mängib olulist rolli Delfi omandamine, kust algselt ootasime sünergiaid ning kasumlikkuse paranemist kogu grupi jaoks. Kahjuks on reaalsuses tekkinud vähe sünergiaid ning kulude jätkuvalt kiiret kasvu see kompenseerida ei ole suutnud.

Arvestades investorite kasvavat survet raha kasutamiseks või väljamaksmiseks, tundub Norma omamine igati hea ideena.

likult immuunne, kui arvata välja kulusid mõjutavad trendid töjõuturul. Eeskätt piimatööstuste seisukohalt tuleb aga tunnistada, et vaatamata ekspordi suurele osatähtsusele ei ole ka nende majandustulemused viimasel ajal millegagi hiilanud. Piimatoodete maailmaturuhindade kiire kasv on pidurdunud ning toorpiima hinnad võtavad jõudsalt järgi. See hinnatõus sööb iga piimalitri pealt teenitavat kasumit. Seetõttu oleme nende ettevõtete puhul äraootaval seisukohal ning parema meelega neid praegu osta ei soovitaks.

Kuid läheneb praegu parimat ja halvimat tootlust näidanud ettevõtetele pisut teise nurga alt. Ainuüksi see, et mõni aktsia on oluliselt langenud, ei ole veel põhjus selle maha müümiseks. Samuti ei tasu aktsiaid soetada üksnes seoses nende tugeva tõusuga. Vastasel korral on vaid aja küsimus, mil investeerimisringkonnad teile „taksojuhi“ nimetuse külge poogivad. Ja ärge mõistke mind valesti – takso juhtimine isenesest on vägagi vajalik ja austusväärne töö, kuid börsi žargoonis tähistatakse selle nimetusega investorit, kes kipub alati rongile hüppama alles siis, kui vedur juba vagunite teise otsa ühendatakse ning rong vastupidise suuna sisse võtab. Seega tuleb hoopis mõelda, kumb grupp võiks tulevikus näidata paremat esitust, kas käesoleva aasta suurimad langejad või tõusjad?

Uus vaatenurk

Selleks tuleks püüda mõista neid tundeid, mis valitsesid investoreid eelmise aasta alguses, mil börsibuum veel kõige suurejoonelisemas vormis aktsiagraafikuid kaunistas. Korterite ja kruntide hinnatõusul ei tundunud lage olevatki ning nii vallutasid kohalike kinnisvaraettevõtete aktsiad igal nädalal üha uusi tippe. Sama kehtis ka jaekaubanduse kohta, kus järjest pikenenud kassajärjekorrad löid tunde, et igal kuul uute teksade, ülikondade või muidu tren-

dika kraami ostmise saabki eestlaste elustiiliks.

Minevikust paralleele tuues ei saa üle ega ümber 21. sajandi alguse tehnoloogiamullist. Internet näis tollal piiramatute võimaluste maana ning uusi .com-ettevõtteid kerkis kui seeni pärast vihma. Avaliku esmaemissiooni ehk IPO tegemiseks piisas tihti peaaegu vaid äriplaanist, sest tuleviku rahavood tundsid ju nii väga kindlad. Kuid sama üllatuslikult, kui saabus teadmine, et kinnisvarahinnad ei saagi igal aastal 50% võrra kasvada, selgus ka, et internet ei olegi lihtsa raha teenimise koht. Paljud tehnoloogiafirmad kauplevad seetõttu endiselt kümneid kordi madalamal hinnatasemel kui seitsme-kaheksa aasta eest.

Neid tundeid mõistes saame aru, et sarnase optimisemi taastekkimine võtab küllaltki palju aega. Kuigi ettevõtete majandustulemused hakkavad loodetavasti paranema juba järgmisel aastal, siis nii Baltikal kui ka Arco Varal võib eelmiste tippude vallutamine võtta ebameeldivalt palju aega. Mida suuremaks mull puhuda, seda rohkem vihib seal ükskord õhku välja. Seega soovitame investori-tele jätkuvalt konservatiivsemaid ning Balti ärikeskkonnast vähem sõltuvaid ettevõtteid, keda piiritu optimism sedavõrd ei mõjutanud. Suurimate langejate nimekirja kuuluvate aktsiate puhul tuleks seevastu esmalt mõtiskleda selle õhukoguse üle, mis sinna sisse on puhutud, ning seejärel vaadata ettevõtete ärimudeli vastupidavust pikemas perspektiivis.

LHV

Videoloengud nüüd internetis

TASUTA

Vaata

www.areng.ee

Raha peab tegema raha

Portfellihoolduse investeringute juht **Rait Kondor** tutvustab intervjuus LHV investeerimisstiili ning viise, kuidas portfellihoolduse klientide raha investeeritakse.

TEKST: TIIT EFERT | PILT: PIRET PAKLER

Milliseid investeerimisstiile on olemas?

Peamistest investeerimisstiilidest võib nimetada kahte: „Osta ja hoiu“-strateegia ning kauplemisstrateegia.

„Osta ja hoiu“ tähendab, et aktsiat või fondi ostetakse eesmärgiga hoida seda rahulikult portfellis seni, kuni klient on selle hinnatõusust võitnud. Tavaliselt on sel juhul investeerimisperiood vähemalt kaks-kolm aastat.

Kauplemisstrateegia puhul ostetakse või müüakse aktsiat eesmärgiga tehing juba mõne nädala või kuu pärast kasumiga lõpetada. Pikemas perspektiivis suudavad vaid väga vähesed portfellihooldajad näidata kauplemisstrateegiaga paremat tootlust kui „Osta ja hoiu“-strateegiaga.

Lisaks kasutatakse „osta ja hoiu“ strateegiat koos langusriski katmisega. See tähendab, et võimaliku languse pehendamiseks võetakse portfelli „lühike“ positsioon ehk selline positsioon, millega teenitakse tulu siis, kui alusvara väärtus langeb. Näiteks kui börs tervikuna langeb 10%, siis sellise kaetud riskiga portfelli väärtus langeb vähem. Samaselt ka börsi tõusu korral tõuseb see portfelli vähem, sest osa positsioonist panustab langusele ning see positsioon teenib alusvara tõusu korral kahjumit.

Meie kasutame portfellihoolduses peamiselt „Osta ja hoiu“-strateegiat, kuid sellise erandiga, et me võime turusituatsiooni arvestades võtta aeg-ajalt mõnest investeringust kasumi välja ka kahe-kolme kuuga. Meile meeldib

lihtsam lähenemine investeerimisele. Instrumendid, mida me kasutame, ei peida endas varjatud kulusid ning on meie jaoks lõpuni arusaadavad.

Kuidas te selgitate välja kliendi soovid?

See on meie töö juures üks olulisemaid hetki. Et saada teada, millised on kliendi varasemad kogemused investeerimisel ja millised eesmärgid on tal seoses paigutatava summaga, tuleb klienti päris palju tundma õppida.

Me ei usu niivõrd erinevatesse küsimustikesse, kui-võrd just vahetusse suhtlemisse kliendiga. Kui kliendil kindlaid eesmärke ei ole, siis me aitame suunavate küsimuste abil selgitada välja seda, kui suurt tootlust ootust klient silmas peab ning kas ta on valmis taluma sellele vastavat langusriski.

Riskidest rääkimine on väga oluline, sest investeerimine kätkeb endas raha kaotamise riski.

Milliseid investorite tüüpe on üldse olemas?

Võib öelda, et iga inimene on erinev ja täpselt 100% kattuvaid tüüpe ei ole. See, mis inimesi portfellihoolduri juurde toob, on muidugi eesmärk

JAGAB RISKE: Rait Kondor suunab investeeringuid nii, et klientide raha kasvaks.

teenida olemasolevale rahale lisa. Üldjuhul on eesmärk teenida raha, seejuures peaaegu üldse riskimata. Kui me aga seepeale räägime kliendile, et selline asi pole võimalik ja oodatav tulu on seotud riskiga, siis hakkame koos edasi vaatama, millist riski on klient tegelikult valmis võtma.

Kõige rohkem leidub neid, kes tahavad korralikku tootlust mõistliku riski juures. Korraliku all peetakse tavaliselt silmas üle 10% tootlust ehk sellist tootlust, mis oleks inflatsioonist ja pangadeposiidist suurem.

Aasta tagasi oli päris palju ka selliseid kliente, kes ootasid aasta tootluseks enam kui 30%, mis oli peamiselt kannustatud toonasest olulisest aktsiahindade tõusust nii Ida-Euroopas, Venemaal, Baltikumis kui ka mujal. Pidime neile ütleva, et päris sellist tootlust me oma investeerimisstiili puhul tõenäoliselt ei pea. Kuigi 2005. aastal teenisime keskmisele kliendiportfellile üle 35% tootlust, siis pikaajalises perspektiivis ei saa seda lubada. Võid olla nii osav portfellihaldur kui tahes, ent tootlus sõltub väga palju ikkagi aktsiaturgude üldisest käekäigust.

Kas kliendi soov on tavaliselt seadus või klient enamasti arvestab seda, et tegelikult teate teie temast paremini, mis talle rohkem sobida võiks?

Kliente on erinevaid, aga enamik neist, kes portfellihalduri juurde tuleb, soovib, et portfellihaldur teeks investeerimise puutuvad otsused ise ära.

Üks peamine põhjus, miks klient üldse meie juurde tuleb, ongi see, et ta ise ei saa oma investeeringutega tegeleda – põhjuseks võib olla kas ajapuudus või see, et ta pole oma investeerimisvalikutes väga kindel. Meie omakorda julgustame klienti oma soovet ja mõtteid välja ütleva. Me arutame need kindlasti läbi ega välista, et rakedame neid ka tema portfelli puhul.

Üks põhjus, miks klient võiks usaldada pigem meie valikuid, on see, et kui tal endal oleks piisavalt häid mõtteid, siis poleks tal ju mõtet maksta meie portfelli juhtimise tasu – ta saaks selle raha säästa. Samas peab ta arvestama, et tegelikult eksisteerib väga palju valikuid, kuidas ja kuhu investeerida, ning otsuseid teha on äärmiselt keeruline.

Meie abi seisnebki selles, et ühise arutelu ja meie kogemuste abiga leiame me kliendile sobiva investeeringu, mis samas põhineb ta enda soovidel.

Milline on LHV investeerimisfilosoofia?

Meie filosoofiaks on pikaajaline üleilmne investeerimine ning peamiste instrumentidena kasutame aktsiafonde – nii börsil kaubeldavaid kui ka tavalisi börsiväliseid fonde.

Üksikaktsiate investeeringuid teeme vaid väikeses osas kliendi soovi korral ning sedagi enamasti suurematesse portfellidesse. Lisaks investeerime sõltuvalt turusituatsioonist võlakirjadest, mis maandavad portfelli kogu ulatust.

Pikemas perspektiivis usume aktsiaturgude investeeringute paremasse tasuvusse. Samas pakuvad näiteks praegu, kus raha väärtus on maailmas viimase aastaga oluliselt tõusnud, ka kohalike Balti pankade võlakirjad väga korralikku raha teenimise võimalust.

LHV

Mees, kes kukutas kommunismi

Mida oleks maailmale anda ühel Ungari juudidipoisil, kelle emakeel on esperanto ning kelle lapsepõlv möödus algul natside, hiljem kommunistide eest põgenedes? Jutt käib Sorosest, **George Sorosest**.

TEKST: ANTS VILL | PILDID: CORBIS, REUTERS

Vaevalt et pisikese György Schwartzi isa, toona üleilmse vendluse ideedest kantud esperanto kunstkeeles kirjanikukarjääri teinud Teodoro Schwartz oskas Euroopas üha kasvanud antisemitismi oludes perekonnanime 1936. aastal Soroseks (ungari keeles 'troonipärija', esperanto keeles 'kõrge lennuga') muutes arvata, et uuest nimest võib tema pärijale saada tõeliselt tabav ja põrmugi mitte liialdav lühiiseloostus.

Natsi- ja venekarastus

Praegu on Soros rikkuselt 80. inimene maailmas ja 33. Ameerika Ühendriikides. Aga alguses polnud sel

poisil midagi hinge taga. Ta oli vaid 13-aastane, kui Natsi-Saksamaa hõivas Ungari ja asus süstemaatiliselt juute hävitama. Võõras peres varju leidnud George nägi ka Vene vägede verist ja ohvriterohket sissetungi Budapesti. Järgmisel aastal elatas George end Ungarit tabanud hüperinflatsiooni sogastes lainetes valuutaspekulatsioonidega. Seejärel otsustas Soros Vene okupatsiooni alt pageda, kasutades selleks oma teise emakeele eelseid: tal õnnestus sõita Läände, noorte esperantistide kongressile. Ja Inglismaale emigreerumise järel astus ta peagi Londoni majanduskooli (London School of Economics), kus tal oli õnn õppida tuntud filosoofi Karl Popperi käe all. Tudengipõlves end raudtee pakikandja ning hiljem kelderiametiga

elatanud Sorosele maaliti siis tulevikku peakelnerina. Ta töötas mõnda aega ka mannekeenivabrikus, kuid sai sealt sule sappa, kuna polnud piisavalt nobe mannekeenidele päid otsa panema.

Ei usu jumalat ega vaba turumajandust

Rahaga tekkisid Sorosel lähemad suhted alles pärast seda, kui ta oli saavutanud sisenemisportfelli Londoni komertspangas Singer & Friedlander. Ungari meeleehtiliku kommunismi- ja Vene-vastase ülestõusu aastal (1956) kolis Soros õitsva kapitalismi kodumaale USA-sse. Seal oli ta

Soros leidis, et tal on vaja teenida Wall Streetil väike varandus, et pida kirjamehe ja filosoofi ametit.

mitu aastat maakler ja analüütik. Neil 1960ndate algusaastail arendas Soros välja oma kunagise mentori Popperi ideestikust lähtuva majandusteooria. Teooria peegeldab filosoofiat: sellel, mille täitumisse laialdaselt usutakse, on kalduvus ka täide minna (isetaituvad ettekuulutused). Teooria vastandub üldiselt levinud turgude iseenesliku tasakaalu suunale ning seletab usutavalt majandusmullide ja kriiside teket. Avalikke prognoose kui vahedat relva rahamaailma mõjutamiseks ja oma eesmärkide saavutamiseks on Soros pidevalt edukalt kasutanud.

Hall, sõbrake, on kõik teooria (Goethe), ütles seejärel endale George Soros, leides, et oma kontseptsioonist ei saa talle rahamasinat enne, kui ta ei hakka ise investeerimisäri tegelema. Kümme aastat, kuni 1973. aastani, töötas ta firmas Arnhold & S. Bleichroeder, kus jõudis oma tubliduse ja terasusega asepresidendi postile. Järgjalgult puhus Sorosele siiski klaariks, et ta on kibedama käega investor kui filosoof või tippametnik. 1967. aastal rääkis ta firmalt välja paar *offshore*-riskimaandusfondi.

Quantum kui Sorose Sampo

Kui aga investeringutele tehtavad ettekirjutused hakkasid Sorost ahistama, jättis ta senised toimetused sinna paika ning asutas 1973. aastal oma investeerimisfirma. Soros leidis, et tal on vaja teenida Wall Streetil väike varandus, et pidada edaspidi kirjamehe ja filosoofi ametit. Selleks arvas ta piisavat, kui lööb viie aastaga kokku pool miljonit dollarit. Praeguseks on Sorose netoväärtus erinevaid andmeid 8 kuni 11 miljardit dollarit. Koos investeerimiseiklejast professori Jim Rogersiga asutatud Quantumi tootlus oli järgneva kümnendiga 3365% ehk ligi 43% aastas – sellest sai Sorose hiigelvaranduse tüvi. Mullu tootis maksuparadiisis registreeritud Quantum 32%, Soros sai sealt 2,9 miljardit dollarit.

Kust raha tuleb?

Igal juhul on selge, et Sorosel on äri peale hea nina – ning ühtlasi kadestamisväärne kõhutunne selle kohta, millal on õige aeg raha välja tõmmata. Ent nagu ütles mõni aasta tagasi ühes telesaates USA esindajatekoja spiiker: „Me ei tea, kust Sorose raha tuleb. Me ei tea ka, kust see raha tuli ...”.

Aga Sorosel oli varuks midagi suuremat: üleilmsed spekulatsioonid ja maailmarevolutsioon. Selle viimase jaoks hakkas tal raha üle jääma juba kuus aastat pärast oma suuremamõõtmelise äri algust.

Jäi Pariisis *inside*'iga vahele

1988. aastal kutsuti Sorost osalema Prantsusmaa üht soliidsema panga, Société Générale'i ülevõtmises. Kuigi Soros ei läinud rünnakuga kaasa, ostis ta mõni aeg hiljem hulga aktsiaid. Juba järgmisel aastal alustasid Prantsuse võimud juurdlust, aga alles 2006. aastal jõuti nii kaugele, et Sorosele määrati *inside*-info kasutamise eest trahv, mis oli võrdne tehingust saadud kasuga – leebe kahe miljoni dollariline. Soros eitas süüd ning kinnitas, et tegu oli avalii-

ku infoga. Samal aastal kaebas ta 14 aastat kestnud kohtuasja venitamise lõpuks Euroopa Inimõiguste Kohtusse.

Jultunud idaeurooplane surus Briti lövi põlvili

1992. aastal – samal aastal, kui Eestis võeti taas käibele kroon – otsustas Soros võtta ette Inglise Panga, sest hais-tis, et nael on võhmal. Ta pani kõik ühele kaardile ja panustas kogu oma fondi raha, 10 miljardit dollarit, ennustusele, et Briti nael kukub. Sellisele ülitugevale argumendile ei suutnud Briti Pank väga kaua vastu sõidida. Kui kursi hoidmisse oli mahutatud miljardeid, nael devalveeritigi. Toda septembripäeva nimetatakse Ühendkuningriigis Mustaks Kolmapäevaks ja neetakse siiani. Riigile läks naela kursi püsimisse usu kaotanud turgude kartuste täideminek kokku maksma 3,4 miljardit naelsterlingit (1997. aastal antud hinnangute järgi). Ja ega neil polekski pääsu olnud, kuna Sorosel oli käsutada ilmselt isegi veidi rohkem raha kui Briti rahandusministeeriumil. Jõuetuks jäänud nael oli sunnitud lahkuma ka Euroopa valuutakursi mehhanismist ERM. Soros sai selle jultunud turumanipulatsiooniga muidugi päevapealt maailmakuulsaks kui mees, kes murdis maha Inglise Panga. Teenis ta selle pealt tagasihoidliku ühe miljardi.

Aasia kriisi autor?

Sorose kurikuulsus kasvas nii suureks, et näiteks keset Aasia kriisi 1997. aastal süüdistas Malaisia president Sorost, et see kasutas oma raha ASEAN-i karistamiseks, kuna ASEAN oli võtnud oma liikmeks Myanmarit ehk verise totalitaarse pöörde läbi teinud Birma. Tai bahti varisemisest vallandunud kriis viis raputas lisaks nn Aasia majandusime riikidele kogu maailma turge. Pole tõestatud, et Soros oli süüdi bah-ti põhjalaskmises, küll aga nimetasid Tai rahvuslased teda majandussõja kurjategijaks.

Mis praegu Sorosel raha teeb?

Mullu suvel, haistes USA kinnisvaraturgudelt tulevat kärsahaisu, asus 77-aastane Soros 17 miljardi dollarilise Quantumi juhtimises taas tõsisemalt kaasa lööma. Ta panustab dollari langusele, USA kümne aasta väärtpaberitesse ning USA ja Euroopa aktsiatesse. Soros eeldab teiste valuutade ning ka Hiina ja India aktsiate tõusmist. Hiina-India äri tõstis Quantumi tootluse mullu taas 32%-le, edu ennustatakse fondile tänavugi.

Sorose kuus suuremat positsiooni, kokku 800 miljonit dollarit: kaevandusfirma Companhia Vale do Rio Doce (RIO), võrgutehnoloogiafirma Ciena Corporation (CIEN), andmehõive seadmestiku arenduse ja tootmise firma LSI Corporation (LSI), arvutisüsteemide arendamise ja tootmise firma Mercury Computer Systems (MRCY), info ja heli töötuluse ja edastuse pakett-tehnoloogia arendaja AudioCodes Limited (AUDC) ning laste astma- ja migreeniravimitele keskendunud ravimifirma MAP Pharmaceuticals (MAPP).

HOOLITSEV MEES:
George Sorose kohtumas tänava veebruaris Dakaris üksikemade õppekeskuse asutajatega. Keskus on loodud Sorose Avatud Ühiskonna Instituudi rahaga.

Nägi kriisi kaua ette ja hoiatas

Soros hoiatas juba 2000. aastal, et maailma järgmine rahanduskriis ei teki tõenäoliselt mitte perifeerias, nagu 1997. aastal Aasias, vaid suurriikides. Eriti oli ta mures USA-s kasvava ebastabiilsuse pärast.

Praeguse kriisi juured on Sorose hinnangul 1980. aastates, mil võimule said president Ronald Reagan ja peaminister Margaret Thatcher. Sel ajal vallandati laenujalopp ning pankade ja finantsturgude regulatsioon lõdvenes. Toonased liidrid uskusid, et turud on isetasakaalustuvad. Selline minnalaskmine, *laissez-faire*-hoiak, panigi aluse praegusele kinnisvaramullile, mis on ajanud krediiditurud lõhki, väidab Soros.

Oma vaated maailmamajanduse muutmisele uuel kriisajastul tõi Soros avalikkuse ette oma kümnendas raa-

matus, mis kannab pealkirja „Rahaturgude uus paradigma: 2008. aasta krediidikriis ja mida see tähendab“ („The New Paradigm for Financial Markets: The Credit Crisis of 2008 and What It Means“). Soros leiab, et praegune finantskriis on kõige rängem alates Suurest Depressioonist. See pole mitte tavaline kriis, vaid ühe ajastu lõpp. Ta ennustab, et põgusale hingetõmbele järgneb turgude edasine langus. Euro, jeen ja ka teised valuutad jätkavad tugevõimust dollari suhtes, samuti suureneb soovimatus hoida dollaripositsioone, ehkki mugavat alternatiivi pole lihtne leida.

„Käes on kõrgeenenud ebakindluse periood,“ märgib finantskriisi. Soros ongi eriti kriitiline arvamus suhtes, et turud suudavad lahendada kõik probleemid ilma valitsuste sekkumiseta. „Uus turufundamentalism on maailmale ohtlikum kui kommunism,“ märgib Soros. „Ja samavõrd vale ideoloogia.“

USA näide on nagu Sorose õpikust

Finantskriis algas USA elamuturul, kuid praeguseks on Rahvusvahelise Valuutafondi hinnangul finantsinstitutsioonide ülemaailmsed kahjud üle triljoni dollari. „See on inimeste endi loodud kriis, mille põhjustas väärarusaam, et turud korrigeerivad oma eksitesse ise,“ ütles Soros hiljutises telesaates. „Võimud ei võtnud tõsiselt kohustust hoida kinnisvaramulli liiga suureks paisumast,“ leiab Soros. Ta usub, et kriis kestab kauem, kui võimud ennustavad. „Elamuturu languse täieliku mõju tunnetamiseks kulub aga tegelikult veel kaua aega,“ lisas ta. Turgude loomuomast hullusele kalduvust on tingimata vaja riiklikult ohjeldada, leiab Soros.

Kommunismi- ja Bushi-vastased sõjakäigud

Sorose tegevus selle nimel, et muuta eelkõige endise idabloki riigid ja arengumaad paremaks paigaks, on Eestis ja ka teistes riikides väga laialt tuntud. Oma raha maailma avatumaks ning erinevaid mõtteviise sallivaks muutmiseks hakkas ta kulutama juba 30 aastat tagasi. Tuntumad abisaajad on näiteks Poola Solidarność ja Tšehhi Harta 77, samuti Andrei Sahharov endises NSVL-is. Põhirõhu ongi Soros pannud postsovjeti riikide vägivaldlatule demokraatiseerimisele. Selleks loodud Avatud Ühiskonna Instituut on koos kohapealsete fondidega jõudnud kulutada 6 miljardit dollarit, viimasel ajal on demokraatia arendamise kulu olnud umbes 400 miljonit dollarit aastas. Sorose värskeim suursaavutus oli näiteks Gruusia rooside revolutsiooni osaline rahastamine. 2003. aastal võttis Soros eesmärgi vältida noorema Bushi tagasivalimist USA presidendiks ning kulutas demokraatide toetuseks kümneid miljoneid dollareid. Ehkki natsidega võrreldud Bushi ning Iraagi sõja vältimise osas Sorost toona edu ei saatnud, jätkab ta USA ja maailma poliitikasse sekkumist. Praegustel presidendivalimistel toetab ta taas demokraate, eriti Barack Obamat. Näis, raha taha asi igatahes pidama jääda ei tohiks.

LHV

Mõistlik aeg osta

Aktsiaturud on viimase aasta jooksul teinud kõikjal maailmas läbi mitu suuremat langust ning paljudel investoritel on tekkinud küsimus, kas praegu on mõistlik „rahas istuda” või hoopis õige aeg osta.

Mihkel Oja
LHV Varahalduse tegevjuht.

TEKST: MIHKEL OJA | PILT: CORBIS

Aktsiatesse investeerimine on loomulikult seotud riskidega. Kuid riskimine on ka eelduseks, et investor võiks teenida rohkem. Riskid võib üldiselt jagada kahte kategooriasse: I) riskid seoses ettevõttega, mille aktsiaid ostetakse, ning II) üldine tururisk.

Kuna fondid investeerivad üldjuhul väga paljudesse ettevõtetesse korraga, siis üksikute ettevõtetega seotud ris-

kid on hajutatud ning nende pärast ei pea investorid muretsema. Seega tuleb fondidesse investeerimisel kaaluda tururiski – kas selle võtmine tasub parajasti ära.

Üldine tururisk sõltub peamiselt majanduse käekäigust, likviidsuse muutumisest finantsturgudel (kui palju leidub turul investeerimisvõimalusi otsivat raha) ning investorite meelestatusest (kas investorid usuvad olukorra paranemisse). Viimase aasta jooksul ongi majanduskasv

aeglustunud, likviidsus vähenenud ning ka investorite usk nõrgenenud.

Probleemid maailma majanduskasvuga ning finants-turgudel ei ole ilmselt möödas. Samas näeme, et need suundumused on seotud peamiselt USA ja Lääne-Euroopaga. Arenevad piirkonnad, kus on tugev kaubandusbilanss, jätkavad kasvamist korraliku hooga ning segamatult. Selliste regioonide hulka kuuluvad näiteks Kagu-Aasia, Venemaa ja Lähis-Ida väikeriigid Pärsia lahe kaldal.

Eelnevast lähtuvalt on LHV vähendanud enda juhitud portfelliid ja fondides USA ja Lääne-Euroopa osakaalu ning investeerinud rohkem raha tugevamate makromajanduslike näitajatega piirkondadesse. Usume, et sinna tasub pikaajalistel investoritel investeerida ka täna!

LHV soovitab

Investeeri **LHV Maailma Aktsiate Fondi** siis, kui tahaksid investeerida aktsiaturgudele hajutatult üle maailma, kuid ei soovi ise tegeleda konkreetsete investeeringute valimisega. Tänu hajutatusele võib LHV Maailma Aktsiate Fond olla ka investoril ainus aktsiaturgudega seotud investeering.

Investeeri 10–35% investeerimisportfelliist **LHV Pärsia Lahe Fondi**. Fond paigutab raha tugeva majanduskasvuga piirkonda Pärsia lahe ääres (Katar, Bahrein, Kuveit,

Araabia Ühendemiraadid ja Omaan), millel on seoses jõulise kasvuga potentsiaali pakkuda häid teenimisvõimalusi. Et tegu on ühe kitsa piirkonnaga, siis ei tasu sinna investeerida liiga suurt osa portfelliist.

Kuigi Ida-Euroopa aktsiaturud pole viimase aasta jooksul investoritele rõõmu pakkunud, on näha pikaajalist trendi, et Ida-Euroopa kasvab Lääne-Euroopast jätkuvalt kiiremini, et viimane kinni püüda. Seetõttu peaksid investorid paigutama 15–25% oma investeerimisportfelliist

LHV Tõusva Euroopa Alfa Fondi.

Kuidas fondidesse investeerida?

LHV fondidel on kahte liiki osakuid: A-osakud, mille hind on märgitud eurodes ja mille registripidaja on LHV, ning B-osakud, mille hind on kroonides ja mille registripidaja on EVK.

A-osakuid saab osta finantsportaali www.lhv.ee kaudu. Tehingute tegemiseks peab investor olema LHV klient. LHV konto avamine on tasuta.

B-osakute ostukorralduseks loetakse rahakannet konkreetse fondiga seotud EVK arvelduskontole Eesti Pangas. B-osakute ostmiseks peab kliendil olema avatud EVK väärtpaberikonto.

Miinumsumma investeerimisel puudub. Lisateave: www.lhv.ee.

LHV

On sul piisavalt aega tegeleda oma investeeringutega?

Raha pole mitte eesmärk, vaid vahend. Elul on pakkuda meile midagi palju enam kui ainult töö. Mida varem see teadmine omaks võtta, seda parem. Sest nii jääb rohkem aega pühenduda põhilisele, olulisele. Inimsuhted, hobid ja harrastused, vaimsed õpetused – igapäev on midagi, millele oma aega palju meelsamini pühendada.

Investeering on meie igapäevane töö. Usalda oma vara kogunud investeerimisspetsialistide hoolde ning jaga oma aega parem perekonna ja sõpradega.

LHV portfelliidalduse meeskond

6 800 440

portfelliidaldus@lhv.ee

www.lhv.ee

LHV

pensionifondide käekäik

LHV näitab häid tulemusi ka raskematel aegadel

2007. aasta lõpp ja 2008. aasta esimene kvartal olid investorite jaoks rasked ning õpetasid ilmselt paljudele noorematele investoritele, et investeerimisel tuleb ette ka negatiivse tootlusega perioode.

TEKST: MIHKEL OJA

Aktiaturud olid üle maailma valdavalt languses, samuti tõusis riski võtmise eest küsitav hind, mistõttu kahanes ka ettevõtete võlakirjade väärtus.

Pensionifondid, nii nagu enamik finantsturgudele investeerivaid fonde, on seetõttu pidanud juba mõnda aega hakkama saama keerulisemas olukorras.

LHV on pensionifondide juhtimisel olnud sellistel aegadel aktiivne. Ajal, mil aktsiaturgude tõusupotentsiaal on meie meelest piiratud ja hindade languse risk samas suur, oleme oluliselt vähendanud aktsiate osakaalu fondides, viies sel moel investeerimisportelli keskmise riskitaseme madalamale. Nagu öeldakse – teatud olukorras on raha kõige parem investering!

Samuti oleme juba 2007. aasta algusest hoolega valinud ettevõtteid, mille võlakirjadesse LHV pensionifondid investeerivad. Likviidsuse vähenemine finantssektoris ning raskem juurdepääs laenu rahale võib viia selleni, et paljude ettevõtete kasumlikkus langeb ning soovitud majandusprognosid ei täitu. Nõrgema positsiooniga ettevõtteid võivad sattuda laenatud kapitali tagasimaksmisega isegi raskustesse, mis oleks negatiivne uudis võlakirja-investorite jaoks.

Kuna tõusu- ja langusüklid ei alga majanduses üleöö, oleme LHV pensionifondide juhtimisel juba mõnda aega arvestanud keerulisema perioodi tulekuga. Seda oleme arvesse võtnud ka investeringute tegemisel ning tagantjärele võime öelda, et meie konservatiivsus ja kannatlikkus on kasuks tulnud.

LHV on oma pensionifondide investeringutega rahul. Me usume, et meie investeerimisstrateegia vastab LHV klientide huvidele.

LHV

Igakuised ülevaated e-posti teel

LHV saadab oma klientidele e-posti teel igal kuul teavet pensionifondide käekäigu kohta. Kui soovid neid ülevaateid saada, võta palun ühendust LHV klienditoega ning anna meile teada oma e-posti aadress.

II samba pensionifond	5 kuud 2008	2007	2006	2005
Aktsiatesse investeeritakse kuni 50% (progressiivse strateegiaga fondid)				
LHV Maailma Aktsiad	-2,33%	5,59%	13,81%	22,43%
LHV Uued Turud	-2,01%	10,65%	11,46%	16,83%
SEB Ühispanga Progressiivne Pensionifond	-3,79	9,29%	9,17%	16,52%
Hansa Pensionifond K3	-3,59	5,54%	8,88%	17,24%
Kohustuslik Pensionifond Sampo Pension 50	-5,06%	7,29%	8,64%	12,13%
ERGO Tuleviku Pensionifond	-3,11%	5,79%	8,18%	15,03%
Aktsiatesse investeeritakse kuni 25% (tasakaalustatud strateegiaga fondid)				
LHV Tasakaalustatud Strateegia	-2,45%	5,16%	7,45%	9,69%
Kohustuslik Pensionifond Sampo Pension 25	-2,71	4,47%	4,77%	8,31%
Hansa Pensionifond K2	-1,86%	4,46%	4,18%	9,41%
Konservatiivse strateegiaga fondid (investeeritakse ainult võlakirjadesse)				
LHV Dünaamilised Võlakirjad	1,43%	1,75%	5,10%	4,64%
LHV Kvaliteetsed Võlakirjad	0,79%	1,10%	4,59%	3,94%
Kohustuslik Pensionifond Sampo Pension Intress	0,01%	3,39%	2,09%	2,14%
ERGO Rahulik Pensionifond	1,01%	1,39%	-0,35%	4,06%
SEB Ühispanga Konservatiivne Pensionifond	1,63%	1,25%	-1,49%	2,52%
Hansa Pensionifond K1	1,78%	2,44%	-0,35%	2,40%

Äripäeva andmetel on pensioni II sammu kasvanud kõige suuremaks neil, kes on valinud omale LHV pensionifondi.

Teise pensionisamba fondidesse kogunenud hüpoteetiliselt summad, kroonides, 28. mai seisuga 2008. aastal

Suurima tootlikkusega fond ○ Praegu müües oleks plussis ○ miinuses ○

Äripäeva arvutuste kohaselt (aluseks 10 000-kroonise brutopalgaga töötaja) liigub igal kuul teise sambasse 600 kr inimese kohta (2 + 4% brutopalgast)

	I voor Liitunud enne 31.05.2002	II voor Liitunud enne 31.10.2002	III voor Liitunud enne 31.10.2003	IV voor Liitunud enne 31.10.2004
Pf LHV Maailma Aktsiad	54 336	48 257	36 531	26 021
SEB Panga Progressiivne Pf	52 106	46 393	35 542	25 686
Pf LHV Uued Turud	51 972	46 754	36 261	26 337
Hansa Pensionifond K3	51 012	45 316	34 598	25 010
Ergo Tuleviku Pensionifond	49 837	44 356	33 939	24 593
Sampo Pension 50	49 015	43 818	34 004	24 923
Hansa Pensionifond K2	46 967	42 175	33 038	24 531
Pf LHV Tasakaalustatud Strateegia	46 348	41 925	33 151	24 636
Sampo Pension 25	46 052	41 504	32 785	24 452
Pf LHV Dünaamilised Võlakirjad	46 003	41 479	32 955	24 776
Pf LHV Kvaliteetsed Võlakirjad	44 657	40 483	32 388	24 459
Hansa Pensionifond K1	44 069	39 927	32 022	24 386
Sampo Pension Intress	44 052	39 995	32 129	24 411
SEB Panga Konservatiivne Pf	43 297	39 286	31 495	23 945
ERGO Rahulik Pensionifond	43 172	39 126	31 240	23 671

Optimistlikult purjede alla!

Kui 1988. aastal tõid vennad Tõnisted Souli olümpiamängudelt hõbemedali, oli Eesti purjetamise kõrgaeg. Pärast mõningast madalseisu on tekkinud taas lootus uueks tõusuks.

TEKST: ANDRES KASK | PILT: TÕNIS KASK

Peamiseks märgiks sellest on purjetaja Deniss Karpaki mullune pronksmedal maailmameistri-võistlustelt ning tänavune medalivõimalus Pekingi olümpial. See huvitav ja eestlastele kui rannarahvale nii omane ala pole kuhugi kadunud – leidub nii inimesi, kes asja edendavad, kui ka noori, kes ootavad oma võimalust. Parim võimalus ala edendada on see, kui anname lastele võimaluse purjetada ja tunda selle ala mõnu. LHV on andnud noortele 40 Optimisti purjekat ja käivitanud oma Optimistide sarja. LHV Optimisti karikasarja raames peetav suurim võistlus, Spinnakeri regatt, toimub 10.–20. juulini 2008.

Esimene Optimist

Eesti esimene Optimist ehitati 1963. aasta lõpus ning 1964. aastat võib lugeda Optimisti klassi sünniaastaks Eestis. Praegu purjetab selles klassis maailmas üle 150 000 lapse, kelle hulgas Optimist on ühtlasi kõige populaarsem purjetamisklass.

Pärast seda, kui Moskva anti olümpiamängude korraldamise õigus, käivitus Eestis purjetamise populariseerimise võimas laine. Just sellal loodigi Eesti Reklaamfilmi juurde Spinnakeri toimetust, mida juhtis Mati Eliste. Spinnakeri regatt sai väga populaarseks, kuna oli hästi korraldatud ja leidis meedias rohket kajastamist. Juba mõne

aasta jooksul kasvas osavõtjate arv üle 100 ning regatt muutus populaarseks ka naabermaades.

Kasvas välja liit

Spinnakeri regati tulemuste põhjal moodustati Eesti 100 Optimisti klubi, mille eestvedajaks oli Otto Raud. Sellest klubist kasvas välja MTÜ Eesti Optimist Klassi Liit.

Spinnakeri regati populaarsuse üheks põhjuseks laste hulgas oli tolle aja kohta rikkalik auhinnalaud, kus leidis paljut, mida poest ei olnud võimalik saada. Alati autasustati vähemalt 20 esimest. Uudne oli ka osavõtjate toitlustamine võistluste ajal.

Tänavu on reaalne võimalus, et esimest korda Eesti Vabariigi ajal võtab Spinnakeri regatist osa üle 100 purjetaja. Näiteks 1982. aastal oli osavõtjaid 135.

LHV

Andres Kask
LHV
turundusjuht

MTÜ EESTI OPTIMIST KLASSI LIIT OOTAB TOETAJAJAID! Rahalist toetust 32. spinnakeri regatile ootame MTÜ Eesti Optimist Klassi Liidu arveldusarvele 221036162050 Hansapangas. Oodatud on ka kõik mitterahalistel auhindadel, mille väljapannemiseks palume võtta ühendust Mart Meeliga, tel 506 6155.

LHV Optimistide karikasari koosneb neljast etapist:

- 1) 19.–20. juuni, Haapsalu,
- 2) 10.–12. juuli, Spinnakeri regati eraldiarestus Tallinnas,
- 3) 24.–25. juuli, Saadjärve,
- 4) 11.–14. august, Saaremaa.

Ootab tuult

Eelmisel suvel MM-il pronksmedali võitnud **Deniss Karpak** ei tahtnud lapsena mitte purjetajaks saada, vaid mängis parema meelega hoopis korvpalli.

TEKST: TIIT EFERT | PILT: ÄRIPÄEV

Kui purjetajast isa Igor kuueaastase Denissi esimest korda Optimistiga purjetama viis, ei teadnud ta, et poiss ei taha järgmised kuus aastat purjetamisest midagi kuulda. Kuid just nii juhtus.

Poiss sai tookord vaid pool tundi paadiga vee peal olla, kui see ümber käis. „Väga hirmus kogemus,” meenutab Deniss ning lisab, et järgmine kord julges ta paati minna alles 12-aastaselt. „Ma lausa kartsin vett,” kinnitab ta.

Maailma tippu

Sportlasevaim on temas aga kogu aeg olemas olnud. Sel ajal, kui ta purjetamisega ei tegele, käis ta näiteks ujumas. Ka Denissi ema, kes on noormehele praegu nii psühholoog, füsioterapeut kui ka kokk, oli omal ajal kõva ujuja.

Lisaks mängis Deniss lapsepõlves aktiivselt korvpalli. Tema sihvakus ja kiirus oleksid andnud tänaseks kahe-meetrisele poisile kindlasti võimaluse ka sel alal läbi lüüa, kuid isa suunamisel jõudis ta tagasi purjetamise juurde.

Purjetamine on kallid ala ning Deniss on väga tänulik oma isale, kes on teda alati toetanud. Samuti on ta tänulik LHV juhile Andres Viisemannile, kellest on saanud tema jaoks lausa peresõber. Viisemann, kes on ka ise aktiivne purjetaja, on võtnud purjetamise edendamise Eestis oma südameasjaks.

Aprilli alguses avaldatud purjetamisföderatsiooni ISAF maailma edetabelis tõusis Deniss Karpak juba neljandale kohale. See on ühtlasi Eesti purjetamisajaloo parim tulemus Laser-klassis.

Denissi positsioon on enne Pekingi olümpiat väga arvestatav ning seab ootused kõrgele. Noormees ise on rahulik, öeldes, et tema jaoks on juba see suur asi, et ta

üldse olümpiale sõidab. Ta ei taha spordisõprade lootusi liialt üles kütta ning lubab võistelda nii hästi, kui suudab.

Ootab olümpial tuult

Olümpiaks valmistumist alustas Deniss Karpak kohe pärast pronksmedali võitmist MM-il ja seni on kõik läinud plaanipäraselt. Talve detsembrist veebruarini veetis ta Austraalias treenides ja võisteldes. Viimatisel võistlusel, mai lõpus Hollandis Medemblikis peetud maailma edetabeli kõrgeima kategooriaga Delta Lloyd'i regatil, koges Deniss ühel päeval sõitude ajal paadiga tehnilisi probleeme ning tuli kokkuvõttes 19. kohale. Seejuures lõpetas ta 13 sõidust neli esikümnes ning sai ühes sõidus võidu.

Eelmisel aastal käis noormees tutvumas ka olümpiaregati toimumispaigaga. Deniss kinnitab, et talle meeldib tuuline ilm. „Viimasel päeval oli seal tuuline ning siis läks mul hästi,” räägib purjetaja. **LHV**

Tulge suvel purjetama!

Kõik purjetamishuvilised saavad teavet Optimistide liidust Mart Meielilt: martmeiel@hotmail.com. Paadid juba ootavad!

Alati leidub kohti, kus raha kasvab

Nii nagu paljud riigid, jõuavad ka paljud perekonnad ühel hetkel olukorrani, kus neil on tõusnud sissetulekute toel kogunenud arvestatav kogus sääste. Mida nendega peale hakata?

TEKST: ROMET ENOK | PILT: SHUTTERSTOCK

Romet Enok
LHV
portfelliinidur

S ellise vara haldamine pole sugugi lihtne – hoiuseintressid jäävad inflatsioonile alla ning kinnisvara ei tundu enam ahvatleva valikuna. Enamikule on parimaks alternatiiviks väärtpaberid. Kuidas aga teha valikut kümnete tuhandete, et mitte öelda sadade tuhandete erinevate väärtpaberite hulgast? Üheks lahenduseks on portfelliiniduri abi kasutamine.

Kogunud meeskond

LHV jaoks on klientide vara haldamine erinevalt paljudest teistest teenusepakkujatest põhitegevus. Klientide portfelle haldab sama meeskond, kes hoolitseb LHV pensionifondide käekäigu eest. Need on finantsspetsialistid, kelle töökogemus on sama pikk kui uue aja Eesti finantssektori ajalugu. Koos klientidega on nad näinud finantssturgudel nii häid kui ka veidi halvemaid aegu. Seega on neil investeringute valimise kogemus ka maailmamajanduse keerulisemates tingimustes. Lisaks toetub LHV investeerimisstrateegia otsustele, mille on vastu võtnud meie kõige parematest asjatundjatest koosnev investeerimiskomitee.

Komitee koguneb tavapäraselt kord kuus, ent kui seda nõuavad muutused turuolukorras, korraldatakse ka erakorralisi koosolekuid.

Pikk analüüs

LHV portfelliiniduse eripäraks on globaalne lähenemine investeerimisele. LHV ei paiguta oma klientide raha ühegi maailma piirkonna aktsiaturgudele seetõttu, et oldaks keskendunud vaid sellele osale maailmast. Vastupidi, igale investeringule eelneb põhjalik analüüs. Investeerimisotsus peab olema ratsionaalne ja kaalutletud ning valik peab sobima konkreetse investori riskivalmidusega. Klientidele ülemilse investeerimisvõimaluse pakkumise suurim võlu peitubki riskide hajutamises ning tavapärasest oluliselt suurema hulga kasvuvõimaluste leidmises. LHV üks juhte Rain Lõhmus ütles LHV Pärsia Lahe Fondi tutvustusel, et maailmas on alati kohti, kus kasumid küpsevad. „Kirjutagu majanduslehtede esikaaned mida tahes,” lisas ta. Selliste paikade leidmisel ja ära kasutamisel on globaalne lähenemine asendamatu.

LHV

LHV portfelliinidus on:

- ♦ Rätsepatöö sinu rahale.
- ♦ Parim võimalik töökoht sinu rahale.
- ♦ Kõige asjatundlikum meeskond sinu vara kasvatamiseks.

Mis on mis investeerimismaailmas

ADR (*American Depositary Receipt*)

ADR-id esindavad välisettevõtete aktsiaid, mida kaubeldakse USA börsidel dollarites. ADR-id käituvad sarnaselt ettevõtte tavaliste aktsiatega: nendega saab kaubelda maaklerite kaudu, kauplemise pealt makstakse komisjonitasu, aktsiatelt makstakse dividende jne. ADR-id on tehnilisest aspektist pangas deponeeritud aktsiate sertifikaadid. Välisfirmad kasutavad ADR-aktsiaid selleks, et muuta firma kättesaadavaks Ameerika investoritele. Näiteks saab Nokia aktsiaga kaubelda Soomes, kuid Nokia ADR-iga USA-s.

Beetakordaja e beeta (*Beta*)

Hinnanguline kordaja, mis näitab, kui palju on väärtpaberite hind muutunud portfelli (ka indeksi) väärtuse muutudes. Rahvusvaheliste fondide puhul võrreldakse nende volatiilsust näiteks S&P 500 indeksi suhtes (S&P 500 beeta on 1,0). Näiteks kui aktsia beeta on 1,1, kaldub turu liikudes 10% võrra aktsia liikuma suuremas ulatuses. Üldjuhul peetakse kõrgema beeta-ga investeringuid riskantsemaks kui baasindeksiga investeringuid (portfelliga).

Fikseeritud sissetulekuga väärt-paberid (*Fixed Income Securities*)

Väärtpaberid, mis kohustavad võlakirja väljaandjat maksma võlakirja hoidjale kindlaksmääratud tingimustel intresse kogu perioodi vältel alates väljaandmisest kuni aegumiseni.

Hüpoteegivõlakirjad (*Mortgage-Backed Bonds*)

Võlakirjad, mis on tagatud kinnistute ja kinnisvaraga. Intresse makstakse kinnisvaralt laekuvatest tuludest.

Indeksinvesteering (*Indexing*)

Passiivne investeerimisstrateegia, mille puhul luuakse portfell, mis peegeldab mõnda tuntud indeksit, näiteks S&P 500-t.

Lühikeseks müüma (*Sell Short*)

Investor või maakler müüb selliseid aktsiaid, mida tal parasjagu oma portfellis ei ole. Müüvad aktsiad on laenatud. Investor eeldab, et tulevikus aktsia hind langeb ning ta saab neid madalama hinnaga tagasi osta.

Osaku puhaväärtus (*Net Asset Value (NAV)*)

Fondi ühe osaku puhaväärtus, mis saadakse, kui fondi varade ja kohustuste vahe jagatakse müüdud osakute arvuga (varad – kohustused / müüdud osakud). NAV arvutatakse kord päevas pärast kauplemispäeva lõppu. Avatud fondi puhul ongi NAV hinnaks, millega on fondiosakuid võimalik osta. Suletud fondi puhul (*Closed End Mutual Fund*) võib aga osaku ostu- või müügihind erineda osaku hetke NAV-ist, sest kui neid osakuid on võimalik osta või müüa, siis saab seda teha järelturul ning hind kujuneb mitmesuguste tegurite (komisjonitasud, ostja ja müüja ootused jm) tulemusena.

Alo Vallikivi
LHV Maakleritegevuse juht

Päeva order (*Day Order*)

Orderi tingimus, mis käsib tellimuse tühistada, kui seda ei suudeta täita ühe päeva jooksul.

Repo (*Repo*)

Leping, mis kohustab väärtpaberite müüjat märgitud aja pärast ning määratud hinnaga seda tagasi ostma. Repotehingu puhul müüakse väärtpaber kohustusega see tulevikus tagasi osta. Tagasiostmise hind ja kuupäev on kindlaks määratud. Pöördrepotehingu korral ostetakse väärtpabereid kohustusega need tulevikus kindlal kuupäeval kindlaksmääratud hinnaga tagasi müüa.

Spread (*Spread*)

Ostu- ja müügihinna vahe.

Stop-order (*Stop Order*)

Order, mis muutub kehtivaks, kui aktsiahind läheb läbi kindlaks määratud stopphinna. Seega on ostusoovi puhul tegu hetkega, mil hind langeb allapoole kokkulepitud hinda, ning müügisoovi puhul hetkega, mil turuhind tõuseb üle stopphinna.

Järgneb...

Kui sul tekkis investeerimishuvi, siis tule tasuta konsultatsioonile!

Küsi lisa: tel 6800 400,

e-post: info@lhv.ee või www.lhv.ee.

	Makse- vorm	Nõnda	...hüljes	Õlifirma	Indiaani trofee	Trade Union	...ühing	...-kiosk											
Kapitali- mahutaja	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓											
Võib kah- justada sukasää- res hoita- vat raha								Atraktiiv- ne inves- teerimis- objekt											
Harju- maa alevik						Aevasta- jate Komitee Kukkuma (ingl. k.)													
Aasta		LHV toetatav spordiala Rõiva ülaosa					Uraan Pärnu- maa vald												
in ... (tulevikus)				Spordi- vahend Male maailma- meister															
Puusärk					Ladina														
					aqua vitae														
Osavate Selts			Sõduri tööriist Aasia riik				Võta ... ja pea aru	Üldjoone- line kava								Ingl. k. eessõna	Telekanal ... Planet	...-Rühm	dal ... (muus. - märgist alates)
	Teras (vene k.) si-diees					Eksimus Uus Eesti										Arene- misaste Merehai- guserohi			
	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	...-mail Norska- misamet				
Jood		Keha tee kaugem punkt Päikesest	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□				
Seljasü- gamise Amet			Internet Explorer Näkingeid			Kau- kaaslane Juurde- kasv					Automark "Pan ... akadee- mia"								
	Ilutaim Investori- tevaba asutus						Määrib mett ... peale Kosjaisa						N, S, W Sotsiaals- revoluts- ionäär		LHV inves- teerimis- keskus: Tallinn ... mnt 2				
Seenior				... setter Ungari mehe- nimi				Suusa- taja 2 x täht											
Eduard					Märg Kuiv puukäsn							Saint Infoteh- noloogia							
"Reklaa- miklubi" endine saatejuht							Laisik Mega- tonn			Lärm Joodijüri									
...-ko- mando		... Ever H, ..., J				Musitami- se Minis- teerium Rootsi kroon			Lesesõlg ...lõng (vään- taim)										
	LHV ajakiri											pro ... contra Aar							
Saada vastus e-posti aadressile lhv@lhv.ee. Õigesti vastanute vahel loositakse välja 3 pääset LHV korraldatavatele seminari- dele aastal 2008.							... ... Coq ... Himma Amper				Enne inves- teerimis- t pead veidi ... Umbes								
				Ansambel ...-Euro Tarbetu															

Edelaraudtee

Säästa keskkonda – sõida rongiga!

Rongid Balti Jaamast Tartusse,
Pärnusse, Viljandisse, Valka,
Rakverre ja Narva iga päev.

Piletid müügil rongides,
Balti Jaama kassades ja
kodulehel www.edel.ee.

Edelaraudtee

Lisateave lühinumbril **1447**
www.edel.ee

Maailmas on
alati kohti, kus
küpsevad kasumid

Pärsia Lahe Fond

Loe lähemalt: lhv.ee/lahefond

